

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

**УКАЗАНИЯ ЗА ОТЧИТАНЕ НА ОБОРОТА
НА ПАЗАРИТЕ НА ВАЛУТИ
И НА ИЗВЪНБОРСОВИТЕ ПАЗАРИ
НА ЛИХВЕНИ ДЕРИВАТИ В БЪЛГАРИЯ
ПРЕЗ АПРИЛ 2019 Г.**

Адаптиран превод на Указанията на Банката
за международни разплащания

Септември 2019 г.

Този адаптиран превод на указанията на Банката за международни разплащания (БМР) за отчитането на оборота на пазарите на валути и извънборсовите пазари на лихвени деривати е изготвен от управление „Емисионно“, дирекция „Ковчежничество“ на Българската народна банка.

© Българска народна банка, 2019
1000 София, пл. „Княз Александър I“ № 1
Интернет страница: www.bnb.bg

Информацията, публикувана тук, може да се ползва без специално разрешение, единствено с изрично посочване на източника.

СЪДЪРЖАНИЕ

I.	Въведение	4
II.	Обхват	5
	1. Рискови категории	5
	2. Разбивка по инструменти.....	6
	2.1. Валутни трансакции.....	6
	2.2. Деривати върху лихвени проценти в една валута	7
	3. Дефиниция на оборота	7
	4. Отчитане на неконсолидирана база и трансакции със свързани лица.....	8
	4.1. Отчетност според мястото на подразделението за продажби.....	8
	4.2. Необходимост от включване на сделките със свързани лица.....	8
	4.3. Отчитане на насрещни сделки (back-to-back deals).....	9
	5. Обновяване и клиринг.....	11
	6. Валута на отчитане и конвертиране.....	11
	7. Закръгляване на данните.....	11
	8. Срок за изпращане на данните	11
	9. Анулирани договори	12
III.	Контрагенти.....	12
IV.	Разбивка по валути	14
	1. Валутни трансакции	15
	2. Деривати върху лихвени проценти в една валута	17
	3. Специални сметки	17
V.	Матуритет.....	18
VI.	Класификация на деривати, включващи повече от една рискова категория ..	18
VII.	Подробна дефиниция и класификация на инструментите	19
	1. Валутни трансакции	19
	2. Деривати върху лихвени проценти в една валута	21
VIII.	Първокласни брокери на валутния пазар	22
	1. Традиционен модел на първокласни брокери.....	22
	2. Бизнес модел „carve-out“	23
	3. Небанкови електронни маркет мейкъри.....	23
IX.	Трансакции на дребно	24
X.	Метод на изпълнение.....	25
XI.	Допълнителна информация.....	27
XII.	Попълване и изпращане на отчетната форма.....	29

I. Въведение

Настоящото проучване се прави за целите на статистиката на пазарите на валути и деривати, която Банката за международни разплащания (БМР) извършва регулярно на всеки три години. С проучването се цели събирането на подробна и международно съпоставима информация за размера и структурата на глобалните финансови пазари.

Проучването е насочено към най-активните участници (банки и небанкови финансови институции) на българския финансов пазар. Информацията се събира и обработва от отдел „Анализи“ към дирекция „Ковчезничество“ на Българската народна банка (БНБ) при запазване на нейната пълна конфиденциалност. Индивидуални данни не се публикуват и предоставят под каквато и да било форма. Окончателните резултати от настоящото проучване, в което ще вземат участие 52 държави, ще бъдат публикувани на интернет страниците на БНБ и БМР.

Проучването се провежда на два етапа:

- Отчитане на *оборота* от търговия на валути и лихвени деривати на извънборсовия пазар през април 2019 г.;
- Отчитане на *позиции* в деривати върху валута, лихвени проценти, акции, стоки, кредити и други деривати на извънборсовия пазар към края на юни 2019 г.

За всеки етап на проучването са разработени отделни указания и отчетна форма (формат .xls).

Настоящите указания са разработени за целите на първия етап на проучването и посочват реда за отчитане на оборота от търговия на валута и лихвени деривати на извънборсовия пазар през април 2019 г. Указанията са разработени в съответствие с *Указанията за отчитане на оборота за целите на тригодишното проучване на централните банки на пазарите на валути и извънборсовите пазари на деривати на БМР (“Triennial Central Bank Survey of Foreign Exchange and OTC Derivatives Markets: Reporting guidelines for turnover in April 2019”, BIS, March 2019).*¹

Структурата на частта на проучването през 2019 г. за оборота съдържа следните промени спрямо проучването, проведено през 2016 г.:

- купените и продадените опции са обединени;

¹ https://www.bis.org/statistics/triennialrep/2019survey_guidelinesturnover.pdf

- при отчитането на оборота на сделките с чуждестранна валута търговията на първокласни брокери на валутния пазар с небанкови маркет мейкъри е отделена от търговията с други контрагенти;
- по отношение на валутните форуърди и суапове е разширена разбивката по матуритети;
- по отношение на разбивката на оборота от търговия с валута по метод на изпълнение т.нар. тъмни пулове са слети с други електронни мрежи за неанонимна комуникация с посредник;
- при отчитането на дериватите върху лихвени проценти в една валута търговията с овърнайт индексирани суапове е отделена от търговията с други видове суапове върху лихвени проценти;
- допълнителното проучване за търговията в еврозоната е премахнато;
- допълнителните въпроси относно договорите за разлики и търговията, свързана със сделки на дребно, са изтрити;
- допълнителният въпрос за интернализацията в търговията е опростен;
- в настоящото проучване е добавен въпрос относно сетълмента на валутните трансакции.

II. Обхват

1. Рискови категории

За целите на проучването се събират данни за валутните трансакции и извънборсови деривати, които се класифицират, както следва:

- **валутни трансакции** (таблици А1 до А4 и С от отчетната форма);
- **деривати върху лихвени проценти в една валута** (таблица В от отчетната форма).

Валутни трансакции. Включват се спот трансакции, форуърдни сделки, суапове на валутния пазар, валутни суапове, валутни опции и други деривати, включващи експозиция към повече от една валути (вж. раздел VII.1).

Деривати върху лихвени проценти в една валута. Финансови инструменти, при които плащанията се основават на величината на референтен лихвен процент или на друг контракт за лихвен процент (например опция върху фючърсен контракт за покупка на американски сконтони книжа), (вж. раздел VII.2). В тази категория попадат само сделки, при които

паричните потоци са обвързани с лихвен процент само в една валута. Следователно тук се изключват контракти, при които е налице размяна на повече от една валута (например кръстосани валутни суапове), или други контракти, при които доминира валутният риск и които следва да се отчитат като валутна трансакция.

2. Разбивка по инструменти

2.1. Валутни трансакции

По отношение на валутните трансакции се прави разбивка на данните, както следва:

По инструменти. При отчитането на оборота се изискват данни за следните пет основни типа инструменти: спот трансакции, форуърдни сделки, суапове на валутния пазар, валутни суапове, извънборсови опции и други продукти (вж. раздел VII.1 за подробна дефиниция на тези инструменти). По отношение на форуърдните сделки и суаповете на валутния пазар се изисква разбивка на данните по матуритет (вж. раздел V). Освен това от отчетните институции се изисква предоставянето на информация за това, каква част от „форуърдните сделки“ за определени валутни двойки представляват „форуърдни сделки без доставка“ (non-deliverable forwards – NDFs).

По контрагенти. Разграничават се три основни категории: отчетни дилъри, други финансови институции и нефинансови институции и клиенти. В допълнение се изисква разбивка на данните в категория „други финансови институции“ в пет подкатегории (вж. раздел III).

По валута и валутни двойки. По отношение на валутните трансакции се изисква разбивка на данните за общо 40 валути и 47 валутни двойки, за които са създадени самостоятелни колони в отчетната форма. Трансакциите в други валути се отчитат общо в колони „други“ и „останали“ (вж. раздел IV).

Специални търговски отношения. Отчетните институции следва да посочат каква част от отчетения оборот за всеки инструмент и валутна двойка се отнася до: 1) трансакции, които са извършени от тях в качеството им на първокласни брокери на валутния пазар (вж. раздел VIII), и 2) трансакции, които са осъществени пряко или косвено от инвеститори на дребно (вж. раздел IX). В допълнение отчетните институции следва да определят каква част от общия оборот от търговия с валута се отнася до операции със свързани лица (вж. раздел II.4).

По метод на изпълнение. Разграничават се четири основни категории: „по гласово устройство – директно“, „по гласово устройство – с посредник“, „електронно – директно“ и „електронно – с посредник“. За последните две категории се прави допълнителна разбивка на данните по отношение на типа платформи за електронна търговия (вж. раздел X).

2.2. Деривати върху лихвени проценти в една валута

По отношение на лихвените деривати се прави разбивка на данните, както следва:

По инструменти. Разграничават се три основни типа: форуърдни сделки с лихвено плащане, суапове и извънборсови опции и други продукти (вж. раздел VII.2 за подробна дефиниция на инструментите).

По контрагенти. Разграничават се три основни категории: отчетни дилъри, други финансови институции и нефинансови институции и клиенти. Тук не се изисква допълнителна разбивка на данните в категория „други финансови институции“.

По валута. По отношение на лихвените деривати се изисква разбивка на данните за общо 40 валути, за които са създадени самостоятелни колони в отчетната форма. Трансакциите в други валути се отчитат общо в колона „други“.

Специални търговски отношения. Отчетните институции следва да определят каква част от отчетения оборот от търговията с лихвени деривати се отнася до операции със свързани лица (вж. раздел II.4).

3. Дефиниция на оборота

При отчитането на оборота следва да се докладват данни както за търговията за собствена сметка, така и срещу комисиона. Във втория случай се имат предвид трансакции, които отчетните институции са извършили в качеството си на посредници или попечители, действащи от свое име, но за сметка на трети лица (клиенти или други институции).

Оборотът е измерител на пазарната активност и дава обща представа за ликвидността на пазара. *Оборотът* се дефинира като брутна стойност на всички нови сделки, в които са встъпили отчетните институции през определен период от време, и се измерва по номинална или условна стойност на контрактите.

За целите на проучването не се прави разлика между покупка и продажба (например оборотът при покупка на 5 млн. USD срещу GBP и продажба на 7 млн. USD срещу GBP възлиза брутно на 12 млн. USD). Директните кръстосани валутни трансакции се отчитат като една сделка (например, ако една банка продаде CHF в размер на 5 млн. USD срещу SEK, оборотът, който следва да се отчете, е 5 млн. USD). Кръстосаните валутни трансакции, които се осъществяват чрез валута посредник (*vehicle currency*), се отчитат като две отделни сделки спрямо валутата посредник (например, ако една банка продаде CHF в размер на 5 млн. USD срещу EUR и след това използва EUR, за да купи SEK, следва да се отчете брутен оборот от 10 млн. USD). Брутната стойност на всяка трансакция се отчита еднократно, като нетиращите и компенсиращите се операции следва да се изключат. Във връзка с това е необходимо да се

напомни, че трансакциите, които са осъществени чрез системата за разплащания CLS (Continuous Linked Settlement), са на нетна основа и не представляват интерес за проучването, тъй като данните, които се събират за целите на настоящото проучване, са само на брутна основа.

Трансакциите с променлива номинална или условна стойност се отчитат на основа номиналната или условна стойност на датата на извършване на трансакцията.

Данните за оборота се събират за период от един месец, за да се намали вероятността от изкривяване на данните поради краткосрочни колебания в търговската активност. За целите на проучването се събират данни за всички сделки, в които са встъпили отчетните дилъри **през април 2019 г.**, независимо дали доставката или сетълментът са извършени в рамките на този месец.

4. Отчитане на неконсолидирана база и трансакции със свързани лица

4.1. Отчетност според мястото на подразделението за продажби

При отчитане на данните за оборота база за отчитането е мястото на подразделението за продажби (sales desk), където е осъществена трансакцията. Мястото на извършване на трансакцията е водещо, дори ако тя е счетоводно отразена на място, различно от мястото на сключване на сделката (например когато е записана в регистъра на централното управление на отчетната институция). Поради това сделките, които са сключени в офиси в чужбина, не се отчитат в страната, където е регистрирано главното управление (head office), а в страната на подразделението за продажби. Когато трансакцията не е извършена в подразделение за продажби, в частност при трансакции, осъществени чрез електронни платформи, за място на търговия се приема това на контактното лице, което обслужва клиента. Във всички други случаи мястото на търговия се определя от местоположението на подразделението за търговия (trading desk) или електронно съпоставителната система, където е осъществена съответната трансакция.

Големите финансови групи, опериращи в множество финансови центрове, следва да осигурят най-последователно и съответстващо спазване на указанията за провеждане на проучването от всички техни отчетни единици. Дори за отчетните дилъри с глобални мрежи се изисква данните да се изпращат до съответната централна банка от конкретното чуждестранно подразделение.

4.2. Необходимост от включване на сделките със свързани лица

Отчетните дилъри следва да включат в отчетната форма сделките със свързани лица между гишета и офиси, сделките с техните клонове и дъщерните дружества, както и сделките

със свързаните фирми. Сделките със свързани лица трябва да се включат независимо от това, дали контрагентът е резидент в същата държава като отчетния дилър, или в друга държава. Освен това тези сделки трябва да бъдат посочени отделно в рубриката „от които“/ „търговия със свързани лица“.

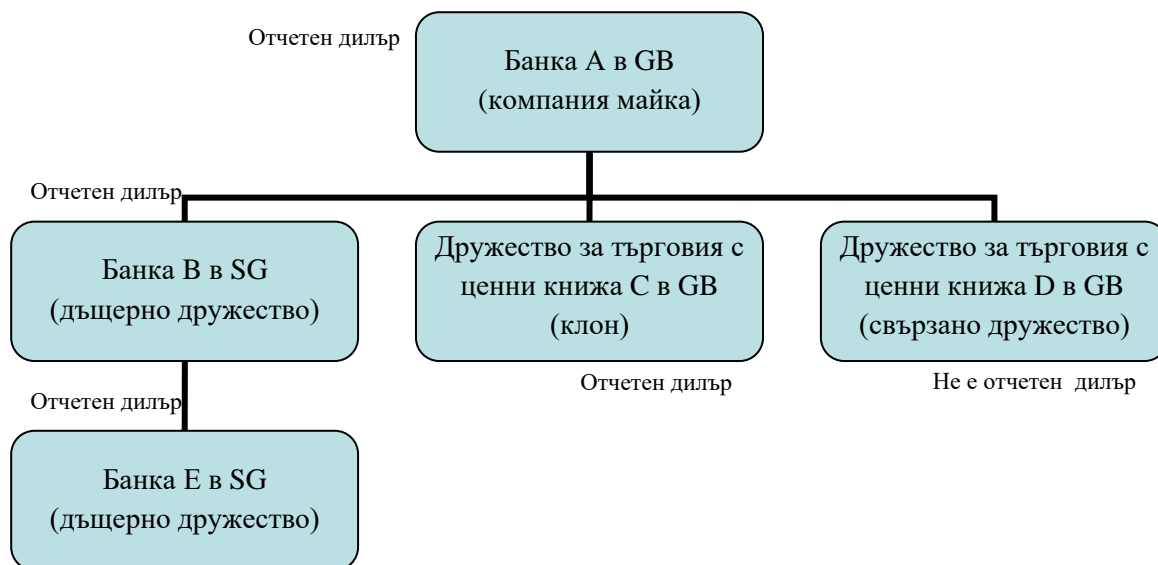
Трансакциите между клонове и подразделения на отчетната институция, както и между свързани фирми трябва да бъдат разпределени в категориите „отчетни дилъри“ или „други финансови институции“ в зависимост от това, дали контрагентът е отчетен дилър или не. Например в случай на сделка между отделни подразделения (inter-desk deal) на един и същ отчетен дилър, тази сделка следва да се отчита двукратно в категорията „отчетни дилъри“, тъй като категорията автоматично ще бъде коригирана за двойно отчитане в общата база данни на БМР. Ако, обаче, е налице търговия със свързано лице в чужбина и това лице е отчетен дилър в съответната страна, финансовите институции – отчетни дилъри и в двете страни, докладват сделката еднократно в категорията „отчетни дилъри“/„презгранични трансакции“.

4.3. Отчитане на насрещни сделки (back-to-back deals)

Насрещните сделки са свързани сделки, при които пасивите, задълженията и правата на втората сделка са точно същите като тези на първоначалната сделка. Обикновено те се извършват между свързани дружества на една и съща консолидирана група, за да се улесни вътрешното управление на риска или вътрешното счетоводство.

Винаги трябва да се докладва за първоначалната сделка с подразделението за продажби. Втората сделка между подразделението за продажби и свързаните дружества, които са част от една и съща консолидирана група, трябва да се докладва само ако е извършена, за да се прехвърли риск от едно дружество към друго. Втората сделка не трябва да се отчита, ако няма прехвърляне на риск от отчетния дилър: например сделки, извършени в рамките на отчетния дилър (между подразделенията на един и същ дилър), или сделки, извършени от подразделението за продажби от името на друго свързано дружество, така че рискът никога не се записва в счетоводните книги на отчетния дилър.

Това е илюстрирано чрез следния пример за консолидирана група, състояща се от пет единици:

В този пример насрещните сделки трябва да се отчитат по следния начин:

Първоначална сделка	Сделка „Back-to-back“	Трансакции, които трябва да бъдат докладвани
Банка В продава опция на клиент, като подразделението за продажби в Банка В извършва трансакцията от името на Банка А.	Сделката се записва в счетоводните книги на Банка А, защото Банка В не поддържа книга с опции.	Първоначалната сделка от Банка В. Втора сделка не се отчита, тъй като няма прехвърляне на риск от едно свързано дружество към друго (в счетоводните книги на Банка В не се записва трансакция).
Банка В продава опция на клиент.	Първоначалната сделка се записва в счетоводните книги на Банка В. Втора сделка между Банка А и Банка В се извършва за прехвърляне на риска от Банка В към Банка А.	Първоначалната сделка от Банка В. Втората сделка и от двете банки – Банка А и Банка В.
Банка В продава опция на клиент.	Първоначалната сделка се записва в счетоводните книги на Банка В. Втората сделка е между подразделението за търговия с чуждестранна валута на Банка В и друго търговско подразделение на Банка В.	Първоначалната сделка от Банка В. Втората сделка не се отчита, тъй като няма прехвърляне на риск от Банка В.
Банка Е продава опция на клиент.	Първоначалната сделка се записва в счетоводните книги на Банка Е. Сделка между Банка Е и дружество за търговия с ценни книжа D е извършена за прехвърляне на риска от Банка Е към дружество D.	Първоначалната сделка от Банка Е. Втората сделка само от Банка Е. Дружеството за търговия с ценни книжа D не е отчетен дилър.

5. Обновяване и клиринг

Трансакциите с извънборсови деривати, при които разплащанията се извършват през централни клирингови къщи (central counterparty clearing – CCP), се отчитат преди обновяване на операциите (prenovation basis), т.е. с истинския изпълнител на сделката (като контрагент). Всички последващи трансакции, които възникват при клиринга (например посредством обновяване), не се отчитат като допълнителни трансакции.²

6. Валута на отчитане и конвертиране

Данните се отчитат в *милиони щатски долари*. Стойностите в други валути следва да се конвертират в щатски долари, като се използва преобладаващият обменен курс към датата на извършване на трансакцията. За целите на съпоставимостта при конвертирането се препоръчва да се използва референтният курс на БНБ за съответната дата. Ако това е невъзможно или практически неосъществимо, може да се използва среден курс или курс в края на периода.

Когато използваните валутни курсове са различни от преобладаващите в деня на трансакцията, редът на предимство по отношение на курсовете спрямо щатския долар за целите на конвертирането при отчитане на сделки във валута, различна от щатския долар, е следният: EUR, JPY, GBP, CHF, CAD, AUD, SEK, ARS, BGN, BHD, BRL, CLP, CNY, COP, CZK, DKK, HKD, HUF, IDR, ILS, INR, KRW, MXN, MYR, NOK, NZD, PEN, PHP, PLN, RON, RUB, SAR, SGD, THB, TRY, TWD и ZAR.

Когато двете валути – обект на сделката, са различни от щатския долар, трансакцията се преизчислява, като само една от валутите се конвертира в щатски долари (препоръчително е валутата, която се купува).

7. Закръгляване на данните

Всички данни, отчетени във формата, се попълват точно (минимум до шестия десетичен знак), като се избягва закръгляване на стойностите.

Пример: Числото USD 77,327,560 се въвежда в отчетната форма като 77.327560 милиона.

8. Срок за изпращане на данните

Крайният срок за изпращане на отчетната форма за оборота е **15 юни 2019 г.**

² Например, ако отчетен дилър е сключил форуърдна сделка без доставка (non-deliverable forward – NDF) с хедж фонд и договорът е бил прехвърлен след сключването на сделката към централна клирингова къща (central counterparty clearing – CCP) за клиринг, отчетният дилър трябва да докладва само оборота, свързан единствено с NDF и хедж фонда като контрагент. Договорът за обновяване с CCP не следва да се отчита като допълнителен оборот.

9. Анулирани договори³

За целите на проучването следва да се докладва действителният оборот за всички нови договори, извършени през отчетния период, които не са отменени през този период. В случай на анулиране по време на отчетния период, например ако първоначалната сделка е погрешна, трансакцията следва да бъде изключена от отчитане, освен ако не бъде регистрирана отново през отчетния период. В този случай спецификациите на новата трансакция следва да се използват за отчитане.

III. Контрагенти

За всеки финансов инструмент се изисква разбивка по контрагенти съгласно следната класификация: отчетни дилъри, други финансови институции и нефинансови институции и клиенти (вж. таблица 2 по-долу).

За всяка категория контрагенти се прави разбивка на местни и презгранични трансакции. Разграничението на местни и презгранични трансакции е според местонахождението на контрагента по сделката, а не според неговата националност.

Таблица 1. Дефиниция на местни и презгранични трансакции

Местни	Трансакции с контрагенти от юрисдикцията на отчетния дилър.
Презгранични	Трансакции с контрагенти от юрисдикция, различна от тази на отчетния дилър.

Категорията „други финансови институции“ включва пет подкатегории (вж. таблица 2 по-долу). Тази допълнителна разбивка се прави само за валутните трансакции (таблици А1 до А4 от отчетната форма). Тя служи за класификация на контрагентите според тяхната основна дейност и/или техните основни мотиви за търговия на валутните пазари. В случай че някои контрагенти могат да бъдат класифицирани в повече от една подкатегория, отчетните институции и/или централните банки следва да преценят коя е най-подходящата за съответния контрагент. В случай на колебание водеща е основната дейност на контрагента.

³ Фактът, че един от контрагентите по договора сключва договор за компенсиране при прекратяване на първоначалната позиция, не оказва влияние върху отчитането на първоначалния договор. Трябва да се отчита както първоначалният договор, така и новият „огледален“ договор. По същия начин фактът, че контрагентите по даден договор се споразумяват в процеса на уреждане на плащанията за бъдеща дата (сключване на нов договор), не оказва влияние върху отчитането на първоначалния договор. Първоначалният договор и новият договор следва да бъдат докладвани.

Таблица 2. Дефиниция на контрагентите

<p>Отчетни дилъри</p>	<p>Това са всички финансови институции, които участват в проучването.⁴</p> <p>Отчетните дилъри са главно големи търговски и инвестиционни банки и фирми за търговия с ценни книжа, които: 1) участват на междубанковия пазар и/или 2) търгуват активно с големи клиенти, като корпорации, правителства и други финансови институции, които не са „отчетни дилъри“ в проучването. С други думи, отчетните дилъри са институции, които търгуват активно с чуждестранна валута и извънборсово търгувани деривати както за собствена, така и за чужда сметка.</p> <p>Отчетни дилъри често са институции, които активно или редовно извършват сделки посредством електронни платформи за търговия, като EBS или Reuters.</p> <p>В тази категория се включват още клонове и дъщерни дружества на институции, опериращи на различни места, които нямат подразделение за търговия, но имат подразделение за продажби на места, където се извършва активно търговия с големи клиенти.</p> <p>За да се избегне двойно отчитане на трансакциите в проучването, всички отчетни дилъри следва да положат максимални усилия, за да установят трансакциите с други отчетни дилъри (interdealer trades).</p>
<p>Други финансови институции:</p>	<p>Това са финансови институции, които не са класифицирани за целите на проучването като „отчетни дилъри“.</p> <p>Обикновено това са крайните участници (end users) на пазарите на валута и лихвени деривати. Тук попадат малки търговски банки, инвестиционни банки, къщи за търговия с ценни книжа, взаимни фондове, пенсионни фондове, хедж фондове, фондове на валутния пазар, фондове на паричния пазар, жилищноспестовни дружества (building society), лизингови компании, застрахователни компании, финансови дружества на корпоративни фирми и централни банки.</p> <p>При отчитането на оборота от валутни трансакции (а не деривати върху лихвени проценти в една валута) се изисква допълнителна разбивка на данните в тази категория в следните пет подкатегории:</p>
<p>– банки, които не са отчетни дилъри</p>	<p>Малки или регионални търговски банки, банки с държавно участие, фирми за търговия с ценни книжа или инвестиционни банки, които не участват директно като „отчетни дилъри“ в проучването.</p>
<p>– институционални инвеститори</p>	<p>Институционални инвеститори, като взаимни фондове, пенсионни фондове, застрахователни и презастрахователни дружества и фондации. Основният им мотив за участие на пазара е търговията с инструменти в чуждестранна валута (например с цел хеджиране, инвестиране и управление на риска). Тази категория контрагенти може да бъде определена като „инвеститори в реални пари“.</p>

⁴ Окончателният списък на отчетните дилъри може да намерите на интернет страницата на БМР на следния електронен адрес: https://www.bis.org/statistics/triennialrep/2019survey_dealers_turnover.xlsx (в раздел List of reporting dealers).

– хедж фондове и фирми за търговия за собствена сметка	<p>1) Инвестиционни фондове и фондове за управление на капитали, в т.ч. консултанти при търговия със стокови активи (commodity trading advisers – CTAs), за които е характерно следното: следват относително широк набор от инвестиционни стратегии, без ограничения по отношение на коефициентите на ливъридж или заемането на финансов ресурс (много от тях имат висок ливъридж); регулаторният им режим често се различава от този на „институционалните инвеститори“ и обикновено обслужват опитни инвеститори (като състоятелни клиенти и компании); заемат дълги и къси позиции в различни класове активи, инструменти и пазари, като често търгуват с деривати със спекулативна цел.</p> <p>2) Фирми за търговия за собствена сметка (proprietary trading firms – PTFs), които инвестират, хеджират и спекулират за собствена сметка. В тази категория се включват специализирани фирми за високочестотна търговия (high-frequency trading firms – HFT), които използват алгоритмични стратегии за търговия, характеризиращи се с многократни и често повтарящи се сделки и много кратки периоди на държане. В допълнение тази категория може да включва фирми за търговия за собствена сметка, които използват технологията си с цел да изпълняват функциите на маркет мейкър чрез електронен способ (вж. също раздел VIII).</p>
– финансови институции от публичния сектор	Централни банки, суверенни фондове ⁵ , международни финансови институции от публичния сектор (БМР, МВФ и др.), банки за развитие и агенции.
– други	Всички останали финансови институции (например агрегиращи данни за трансакции на дребно), които не могат да бъдат приобщени към никоя от горните подкатегории.
Нефинансови институции и клиенти	Това са основно корпорации и нефинансови правителствени институции. В тази категория влизат също индивидуални инвеститори, които извършват директни трансакции с отчетните институции с инвестиционна цел посредством онлайн платформи за търговия на дребно, предоставена от „отчетните дилъри“, или други средства (например даване на инструкции за търговия по телефона), (вж. раздел IX).

Качествен контрол. Ако отчетните дилъри срещнат затруднения при разбивката на данните в категория „други финансови институции“ (таблици А1 до А4 от отчетната форма), стойностите могат да се отчетат като „некласифицирани“ („undistributed“). Тук попадат всички трансакции с „други финансови институции“, които не могат да бъдат класифицирани в никоя от посочените по-горе пет подкатегории.

IV. Разбивка по валути

Всички валути, в които отчетните дилъри са извършили сделки, подлежащи на отчитане, по принцип са включени в проучването. За редица валути и валутни двойки се изисква изрично отчитане в специални колони в отчетната форма на проучването.

⁵ Вж. <https://www.thecityuk.com/assets/2015/Reports-PDF/9812c8ec8e/Sovereign-Wealth-Funds-2015.pdf> за дефиниция (с. 7) и примери за най-големи суверенни фондове (с. 10).

1. Валутни трансакции

Отчетните дилъри следва да докладват всички трансакции, включващи местна валута според юрисдикцията по местонахождението им. В допълнение, от всички отчетни дилъри, независимо от тяхното местонахождение, се изисква да отчетат всички трансакции, включващи 24 чуждестранни валути, които са изброени в таблица 3 по-долу. Участващите централни банки имат възможност да включат допълнителни валути, които са важни за тяхната собствена юрисдикция. Трансакциите със злато не се отчитат.

Таблица 3. Списък със задължителни валути

AUD	EUR	KRW	SEK
BRL	GBP	MXN	SGD
CAD	HKD	NOK	TRY
CHF	HUF	NZD	TWD
CNY ¹	INR	PLN	USD
DKK	JPY	RUB	ZAR

¹ Тук се включват и офшорни трансакции, обозначаващи най-често с „CNH“.

Отчетните дилъри следва да предоставят информация за избрани валутни двойки, както е посочено в таблица 4 по-долу:

Таблица 4. Валутни двойки в таблици А1 до А3 от отчетната форма

	BGN срещу (таблица А1)	USD срещу (таблица А2)	EUR срещу (таблица А3)	JPY срещу (таблица А3)	Останали¹ срещу (таблица А3)
Валутни на страни от Г-8	AUD, CAD, CHF, EUR, GBP, JPY, SEK, USD	AUD, CAD, CHF, EUR, GBP, JPY, SEK	AUD, CAD, CHF, GBP, JPY, SEK	AUD, CAD	
Валутни на страни извън Г-8		BRL, CNY, HKD, INR, KRW, MXN, NOK, NZD, PLN, RUB, SGD, TRY, TWD, ZAR	CNY, DKK, HUF, NOK, PLN, TRY	BRL, NZD, TRY, ZAR	
Други	Други ²	Други ²	Други ²	Други ²	

¹ Трансакции, които не включват размяна на BGN, USD, EUR или JPY (колона „останали“).

² Всички останали търгувани валути, които не са посочени в самостоятелна колона в таблицата (колона „други“).

Някои сделки, включващи национална валута, могат да бъдат отчетени или в таблица А1, или в таблица А2/А3 от отчетната форма (например PLN/USD за отчетни дилъри в Полша, GBP/EUR за отчетни дилъри в Обединеното кралство, SGD/USD за отчетни дилъри в

Сингапур). Предпочитаният подход е тези трансакции да се докладват в таблица А1 на отчетната форма и да се остави празна колона в таблица А2/А3. На страните от еврозоната се препоръчва да докладват трансакциите в щатски долари/евро в таблица А2, а всички останали валутни двойки, включващи еврото – в таблица А3, като оставят таблица А1 празна. **При никакви обстоятелства не трябва да се попълва едновременно таблица А1 и таблица А2/А3 от отчетната форма с едни и същи данни.**

В колона „други“ („Other“) на таблици А1, А2 и А3 от отчетната форма се въвеждат трансакции, които включват размяна на BGN, USD, EUR или JPY срещу друга валута, която не е посочена в самостоятелна колона на съответната таблица.

В колона „останали“ („Residual“) на таблица А3 от отчетната форма се посочват трансакции в други валутни двойки, които не са отчетени самостоятелно в таблици А1, А2 и А3 (т.е. не включват размяна на BGN, USD, EUR или JPY). Общата сума (таблица А3) трябва да се изчисли като сума от общите суми плюс колона „останали“.

Като се има предвид нарастващият интерес към установяването на оборота във всички валути на докладващите страни (изброени в таблица 5 по-долу), в таблица А4 от отчетната форма се изисква допълнителна информация за тези валути, включени в графата „други“ в таблици А1, А2 и А3 и в „останали“ в таблица А3.

Таблица 5. Разбивка по валути на колона „други“ и „останали“ в таблица А4 от отчетната форма

AED	COP	MXN	SEK
ARS	CZK	MYR	SGD
AUD	DKK	NOK	THB
BGN	GBP	NZD	TRY
BHD	HKD	PEN	TWD
BRL	HUF	PHP	ZAR
CAD	IDR	PLN	Други
CHF	ILS	RON	
CLP	INR	RUB	
CNY	KRW	SAR	

По отношение на сделките, отчетени в колона „други“ на таблици А1, А2 и А3 от отчетната форма: като се има предвид, че първата валута на трансакцията вече е отчетена веднъж (като национална валута, USD, EUR или JPY), в таблица А4 от отчетната форма трябва да се отчита само втората валута, т.е. точната сума, отчетена в колона „други“, трябва да бъде разпределена в таблица А4.

Обратно, за сделки, отчетени в колона „останали“: тъй като и двете валути са неизвестни, трансакциите трябва да бъдат разпределени в две валути в таблица А4. С

други думи, въпреки че сделката е отчетена веднъж в колона „останали“ в таблица А3, тя трябва да бъде докладвана втори път в таблица А4, което прави 200% от сделката.

В случаите, когато нито една от валутите, участващи в сделката, не е сред изброените в таблица А4, транзакцията следва да се отчете *двукратно* в колона „други“ на таблица А4, което прави 200% от сделката.

Пример: Отчетен дилър от България трябва да отчете транзакция в размер на 100 млн. USD по следния начин за следните пет различни валутни двойки:

- BGN/USD: 100 млн. USD в колона „USD“ на таблица А1. Колона „други“ в таблица А2 остава празна.
- BGN/CAD: 100 млн. USD в колона „CAD“ на таблица А1.
- BGN/MXN: 100 млн. USD в колона „други“ на таблица А1 и 100 млн. USD в колона „MXN“ на таблица А4.
- ARS/MXN: 100 млн. USD в колона „останали“ на таблица А3, 100 млн. USD в колона „ARS“ на таблица А4 и 100 млн. USD в колона „MXN“ на таблица А4.
- BOB/UYU: 100 млн. USD в таблица А3 в колона „останали“ и 200 млн. USD в колона „други“ на таблица А4.

В никой случай отчетен дилър от България не трябва да отчита оборот в колона BGN на таблица А4.

2. Деривати върху лихвени проценти в една валута

Разбивката по валути, която се изисква за оборота от търговия на лихвени деривати (таблица В от отчетната форма), е същата като тази за валутните транзакции: AED, ARS, AUD, BGN, BHD, BRL, CAD, CHF, CLP, CNY, COP, CZK, DKK, EUR, GBP, HKD, HUF, IDR, ILS, INR, JPY, KRW, MXN, MYR, NOK, NZD, PEN, PHP, PLN, RON, RUB, SAR, SEK, SGD, THB, TRY, TWD, USD, ZAR и други. Тази валутна разбивка се отнася до валутата на съответния базов актив, а не до валутата на сетълмент.

Пример: Тригодишен KRW суап с фиксиран лихвен процент срещу тримесечен KRW суап при сетълмент в USD се отчита в колона KRW на отчетната форма.

3. Специални сметки

Транзакциите, които са извършени по специални сметки (special unit of account), индексирани с инфлацията (като CLF, COU и MXV), се отчитат на база на основната валута, в която са осъществени (съответно CLP, COP и MXN).

V. Матуритет

Форурдните сделки и суапове на валутния пазар следва да се отчитат на база на оригиналния им матуритет при следната матуритетна структура:

- до седем дни;
- над седем дни до един месец;
- над един месец до три месеца;
- над три месеца до шест месеца;
- над шест месеца.

Матуритетът на форуърдната сделка представлява разликата между датата на доставка и датата на сключване на сделката. При суапове на валутния пазар от типа „спот/форуърд“ и „форуърд/форуърд“ матуритетът се определя от разликата между датата на изпълнение на втората част на трансакцията – дълго рамо на суапа, и датата на сключване на контракта.

Матуритетът се измерва в календарни дни, т.е. седем дни означава една календарна седмица, а не седем работни дни.

VI. Класификация на деривати, включващи повече от една рискова категория

Индивидуалните трансакции с деривати се класифицират в два рискови класа: *валута* и *лихвени проценти в една валута*. На практика обаче индивидуалните трансакции с деривати могат да бъдат отнесени към повече от една рискова категория. В този случай трансакциите, които са комбинация от експозиции, следва да се отчитат отделно по индивидуални компоненти, както е обяснено в раздел VII по-долу. Трансакциите, които не могат лесно да бъдат разделени на отделни рискови компоненти, следва да се отчитат само в една рискова категория. Разпределението на продуктите с множествена експозиция се определя въз основа на рисковия компонент, който е най-значим. За практически цели дериватите с множествена експозиция се разпределят, както следва:

Валутни трансакции. Деривати с експозиция към повече от една валута, независимо дали инструментът е базиран върху валута или лихвени проценти.

Деривати върху лихвени проценти в една валута. Деривати с експозиция към лихвени проценти само в една валута. Тази категория включва всички деривати върху фиксирани и/или плаващи лихвени проценти в една валута, включително форуърди, суапове и опции.

VII. Подробна дефиниция и класификация на инструментите

За целите на проучването се събират данни за следните видове инструменти:

- валутни трансакции (таблици А1 до А4 от отчетната форма);
- деривати върху лихвени проценти в една валута (таблица В от отчетната форма).

1. Валутни трансакции

Таблица 6. Валутни трансакции

Спот трансакции (spot transactions)	<p>Споразумение между контрагенти на валутните пазари, при което размяната на валутните ефекти (обекти на договора) следва да се извърши до втория работен ден след сделката по курс, съгласуван на датата на сключване на договора.</p> <p>Спот трансакциите, които са извършени в рамките на суапов контракт, не се третираат и отчитат като спот трансакции. Те следва да се третираат като суапов контракт, дори когато задължението за сетълмент е в рамките на два работни дни. Например овърнайт суапове (overnight swaps), спот следващ ден суапове (spot next swaps) и други трансакции от типа „утре/следващ ден“ (tomorrow/next day) се изключват от спот трансакциите.</p> <p>Спот трансакциите със сетълмент в същия ден (cash/same day transactions) се отчитат като спот.</p>
Форуърдна сделка (outright forward)	<p>При форуърдната сделка се договаря бъдещ (форуърден) курс в момента на сключване на контракта за покупка или продажба на чуждестранна валута, но реалното прехвърляне на собствеността се извършва на определена бъдеща дата (извън датите, приети за спот трансакциите). Тук се включват форуърдни валутни сделки (forward foreign exchange agreement – FXA), форуърд без доставка (non-deliverable forwards – NDF) и други договори за разлики (forward contract for differences).</p> <p>Форуърдите обикновено не се търгуват на организирани борсови пазари и договорните им условия не са стандартизирани.</p> <p>По отношение на форуърдните сделки без доставка⁶ в статия „от които форуърдни сделки без доставка“ на таблица А2 от отчетната форма се изисква разбивка на данните за следните шест валутни двойки: USD/CNY, USD/INR, USD/KRW, USD/BRL, USD/RUB и USD/TWD. За всички останали валутни двойки се събира само обобщена информация.</p>

⁶ При форуърдните сделки без доставка не се извършва физическа доставка на валутите, които са обект на договора, на датата на падежа. Разплащанията се извършват чрез кеш сетълмент (много често в щатски долари или в друга предварително определена валута). На датата на падежа се заплаща само разликата между договорения форуърден курс и преобладаващия спот курс и предварително договорена сума.

Суап на валутния пазар (foreign exchange swap)	<p>Споразумение, което съчетава действителна размяна на две валути (само стойността на главниците) на определена дата по курс, договорен на датата на сключване на контракта (късо рамо), и обратна сделка (дълго рамо) на определена бъдеща дата (след датата на първоначалната трансакция) с размяна на същите валути по предварително договорен курс (различен от курса на късото рамо). Тук се включват суапове „spot/форуърд“ и „форуърд/форуърд“, както и краткосрочни суапове (overnight swaps, spot next swaps, tomorrow/next day сделки).</p> <p>Всеки суап се отчита еднократно, като базата на отчитане е дългото рамо на сделката (форуърд). Спот рамото на суапа не се отчита изобщо (нито като спот трансакция, нито като суап).</p> <p>Не се включват in/out суапове между членове на CLS системата.⁷</p>
Валутен суап (currency swap)	<p>Споразумение между контрагенти на валутните пазари, което се изразява в размяната на лихвени плащания в различни валути за договорен период от време и/или размяната на главници в различни валути по предварително договорен валутен курс на датата на падежа.</p>
Извънборсови опции (OTC options)	<p>Споразумение между контрагенти на валутните пазари, което се изразява в правото на покупка или продажба на определена валута срещу друга валута по даден курс през определен период от време. Тук се включват също екзотични валутни опции, като опции върху среден курс и бариерни опции.</p> <p>Извънборсовите опции включват:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>валутна суап опция</i> (currency swaption). Опция на извънборсовия пазар за влизане във валутен суап. • <i>валутен вараант</i> (currency warrant). Дългосрочна (над 1 година) валутна опция на извънборсовия пазар. <p>Всяка част на стратегия, включваща опции (straddle, strangle, butterfly), се отчита отделно.</p>
Други продукти	<p>Деривати, при които декомпозицията на стандартни инструменти, като форуърд, суап и опции, е непрактично или невъзможно. Пример за „други“ деривати са суапове с главница в една валута и фиксирано или плаващо лихвено плащане, базирано на лихвени проценти в други валути (differential swaps).</p>

Извънборсовите валутни деривати принципно се разделят на три вида стандартни (plain vanilla) инструменти (форуърд, суап и опции). Стандартните инструменти са търгувани на ликвидни като цяло пазари в съответствие със стандартизирани в по-голяма или по-малка степен договори и пазарни конвенции. Ако сделката се състои от няколко стандартни компонента, всеки от тях се отчита отделно.

Нестандартните финансови инструменти (non-plain vanilla instruments) принципно се разделят на техните съставни компоненти и се отчитат на части като отделни стандартни деривати. Тези валутни деривати, при които използването на стандартни финансови инструменти, като форуърд, суап или опции, е непрактично или невъзможно, следва да се

⁷ Т.нар. in/out суапове се използват изключително между членовете на CLS системата за понижаване трансакционните им разходи. Те се извършват само с цел управление на ликвидността и следва да се изключат от отчетността за проучването.

класифицират *най-напред* като опции (например валутни деривати с вградена опция). Всички останали валутни деривати се отчитат като суапове или форуърди.

2. Деривати върху лихвени проценти в една валута

Таблица 7. Деривати върху лихвени проценти в една валута

<p>Форуърдна сделка с лихвено плащане (forward rate agreement – FRA)</p>	<p>Форуърд върху лихвени проценти, при който на датата на сключване на сделката се договаря размер на лихвен процент, по който след определена бъдеща дата ще се извърши или получи дадено плащане.</p>
<p>Овърнайт индексирани суапове (overnight indexed swap – OIS)</p>	<p>Споразумение за размяна на периодични плащания, които се основават на величината на лихвен процент в една валута. Периодичните плащания са фиксиран за плаващ (fixed for floating) процент, където плаващият се базира на определен овърнайт процент или овърнайт индексирани процент.</p>
<p>Други суапове</p>	<p>Споразумение за размяна на периодични плащания, които се основават на величината на лихвен процент в една валута. Плащанията могат да бъдат фиксиран за плаващ (fixed for floating) или плаващ за плаващ процент (floating for floating), базирани на различни индекси. Тази група не включва овърнайт индексирани суапове. Тук се включват и суапове, чиято главница се амортизира по фиксирана схема, която е независима от лихвените проценти.</p>
<p>Извънборсови опции (OTC options)</p>	<p>Опция на извънборсовия пазар, която дава правото да се получи или заплати специфичен лихвен процент, приложим към предварително посочена главница, за определен период от време.</p> <p>Извънборсовите опции включват:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Лихвен таван</i> (interest rate cap). Опция на извънборсовия пазар, която се изразява в заплащане на разликата между плаващия лихвен процент и определена горна граница (cap rate). • <i>Лихвен под</i> (interest rate floor). Опция на извънборсовия пазар, която се изразява в заплащане на разликата между определена долна граница (floor rate) и плаващия лихвен процент. • <i>Лихвена яка</i> (interest rate collar). Комбинация от лихвен таван и лихвен под. • <i>Лихвен коридор</i> (interest rate corridor). 1) Комбинация от две кап опции: първата, купена от заемателя при дадена цена на упражняване, и втората, продадена от заемателя при по-висока цена на упражняване, за да се компенсира част от премията на първата кап опция. 2) Суап колар, съставен от две суап опции – структурата и интервалът на участието се определят от цените на упражняване и типа на суап опциите. 3) Дигитална нокаут опция с две бариери, рамкиращи текущото ниво на дългосрочен лихвен процент. • <i>Лихвена суап опция</i> (interest rate swaption). Опция на извънборсовия пазар за влизане в лихвен суап, закупувайки правото да се плати или получи определен фиксиран процент. • <i>Лихвен врант</i> (interest rate warrant). Дългосрочна (над 1 година) лихвена опция. <p>Всяка част на стратегия, включваща опции, се отчита отделно.</p>

Други продукти	Деривати, при които декомпозицията на стандартни инструменти като форуърд, суап и опции, е непрактично или невъзможно. Пример за „други деривати“ са инструменти, базирани на коефициенти на ливърдж и/или чиято главница варира като функция на лихвени проценти (например суап, базиран на LIBOR или процент на амортизация). Тук се включват и форуърдите на дългосрочни облигации.
----------------	--

Дериватите върху лихвени проценти в една валута принципно се разделят на три вида стандартни (plain vanilla) инструменти: форуърд, суап и опции. Стандартните инструменти са инструменти, търгувани на ликвидни като цяло пазари в съответствие със стандартизирани в по-голяма или по-малка степен договори и пазарни конвенции. Ако сделката се състои от няколко стандартни компонента, всеки от тях се отчита отделно.

Нестандартните финансови инструменти (non-plain vanilla instruments) се разделят и отчитат на части като отделни стандартни деривати (plain vanilla instruments). Тези лихвени деривати, при които използването на стандартни финансови инструменти, като форуърд, суап или опции, е непрактично или невъзможно, следва да се класифицират най-напред като опции (например лихвени деривати с вградена опция). Всички останали лихвени деривати се отчитат като суапове или форуърди.

VIII. Първокласни брокери на валутния пазар

1. Традиционен модел на първокласни брокери

Първокласни брокери са институции (обикновено големи банки и банки с висок кредитен рейтинг), които съдействат за изпълнение на сделки за свои клиенти (често институционални фондове, хедж фондове и други фирми за търговия за собствена сметка). Първокласните брокери дават възможност на клиентите си да извършват от тяхно име сделки в рамките на определени кредитни ограничения с предварително определена група от банки – трети лица. Това може също да осигури достъп на клиентите до електронни платформи за търговия, достъпни обикновено само за големи дилъри⁸. По принцип в отношенията с първокласния валутен брокер сделката на клиента се „преотстъпва“ на първокласния брокер, който действа между третата страна – банка, и клиента, и по този начин се явява контрагент по двете рамена на сделката.

⁸ По този начин клиентът получава достъп до по-малък спред „купува–продава“ и по-голяма ликвидност, които предоставят електронните платформи за търговия на междубанковия валутен пазар (например EBS или Thomson Reuters). Първокласният брокер получава такса за предоставянето на тази услуга на клиента. Освен това първокласният брокер предоставя анонимност на клиента.

2. Бизнес модел „carve-out“

При този модел доставчикът на ликвидност (обикновено друга банка или фирма за търговия за собствена сметка) оперира чрез първокласен брокер, като същевременно неговият контрагент има кредитна линия в същата банка, но той не е първокласен брокер. Доставчикът на ликвидност директно работи с контрагента и търгува от свое име.

3. Небанкови електронни маркет мейкъри

Небанкови електронни маркет мейкъри са подгрупа от небанкови доставчици на ликвидност (например фирми за търговия за собствена сметка). Те се занимават, поне отчасти, с електронна търговия с клиенти, които се идентифицират от приемащата цената (например чрез приложно-програмен интерфейс (application program interface – API) или други директни електронни методи, напълно открити потоци от цени в електронни комуникационни мрежи (electronic communication networks – ECN) или търгуващи на платформи, позволяващи разделяне на ликвидност чрез анонимни идентификатори, като Currenex или Fastmatch), и поемат основния риск по отношение на поне част от сделките на техните клиенти. Примери са Citadel Securities, Jump Trading, XTX Markets и Global Trading Systems. Небанковите електронни маркет мейкъри изключват фирми за търговия за собствена сметка, които оперират изключително на анонимна база и не търгуват от името на клиенти (например фирми само за търговия с висока честота (HFT), фокусирани върху латентен арбитраж).

От отчетните институции, които *са действали като първокласни брокери на валутния пазар* по традиционния или carve-out модел, се изисква да отчетат сделките, *по които са били брокери*, по следните два начина:

- по обичайния начин, при който двете рамена на сделката се разглеждат като две отделни сделки, разделяйки ги по инструменти, валутни двойки и контрагенти;
- в графите „от които първокласни брокери на небанкови електронни маркет мейкъри“ и „от които първокласни брокери на други клиенти“ съответно за всеки инструмент и валутна двойка (включват се и двете рамена на сделката).

Сделките, които *не са извършени в качеството на първокласен брокер*, следва да се отчетат само по обичайния начин. Това също означава, че отчетните институции, които не са действали като първокласни брокери на валутния пазар, следва да отчетат сделките си по обичайния начин и никога в графа „от които първокласни брокери“.

Пример: Хедж фонд осъществява сделка за 100 млн. USD с отчетен дилър и сделката е „преотстъпена“ на първокласен брокер, който също е отчетен дилър. За първата част от сделката, където първокласният брокер и дилърът на контрагента са отчетни дилъри, 100 млн. USD се отчитат и от първокласния брокер, и от дилъра на контрагента, като сделка „с отчетен дилър“. За втората част от сделката, където контрагентът не е отчетен дилър, първокласният брокер отчита 100 млн. USD като сделка „с друга финансова институция“. Освен това първокласният брокер трябва също да отчете двете сделки, или 200 млн. USD в графа „от които първокласни брокери“.

IX. Трансакции на дребно

През последните години инвеститорите на дребно са увеличили участието си на валутния пазар посредством интернет базирани платформи за търговия. Трансакции на дребно са тези, инициирани от инвеститор на дребно, т.е. частни лица, които извършват валутни трансакции за собствена сметка (не за сметка на други институции) със спекулативна цел, ливъридж и кеш сетълмент. Отчетните дилъри следва да посочат трансакциите на дребно в графа „от които трансакции на дребно“ (таблици А1 до А4 от отчетната форма) под общата сума за всеки инструмент и валутни двойки.

От гледна точка на отчетния дилър електронно извършените трансакции на дребно могат да бъдат два вида:

- *Преки* трансакции с частни лица („non-wholesale“ investors), осъществени онлайн или чрез други средства (например по телефон или по електронна поща).⁹ Когато частните инвеститори търгуват чрез електронна брокерска платформа на отчетния дилър, контрагент на отчетния дилър е физическо лице. Сделките от този тип попадат в категория „с нефинансови клиенти“ и оборотът по тези сделки се отчита в графа „от които трансакции на дребно“;
- *Непреки* трансакции посредством платформи на трети лица, които обслужват инвеститори на дребно, като например електронни платформи за търговия на дребно и брокерски фирми за търговия на дребно (wholesale financial counterparties). Когато инвеститорите на дребно търгуват с валутни инструменти за спекулативни цели чрез електронни платформи (например Oanda, FXCM, Saxo, Gaitame.com, Gain Capital,

⁹ Тук се изключват спот трансакции на дребно на клонове (с доставка „днес“), трансфери на средства в различни валути, електронни трансакции чрез АТМ устройства, кредитни карти и сделки с цел запазване на стойността (stored value transactions), които са извършени в чуждестранна валута. Тук също се изключват трансакции, извършени от инвеститори на дребно като част от търговска операция, дори тя да е деноминирана в чуждестранна валута. Тези трансакции се изключват за улеснение на отчитането и поради това, че обикновено не са свързани с валутна търговия за инвестиционни/спекулативни цели.

които обединяват трансакции на дребно¹⁰), контрагент за отчетния дилър е обикновено финансова институция. Сделки от този тип се категоризират като „с други финансови клиенти/други“ и стойността се записва в графа „от които трансакции на дребно“.

Таблицата по-долу илюстрира отчитането на осъществените по електронен начин преки и непреки трансакции на дребно в частта за оборота на проучването.

	Преки трансакции	Непреки трансакции
Общо	X	X
С отчетни дилъри		X (ако брокерът/агрегиращият данните е отчетен дилър)
С други финансови институции неотчитащи се банки институционални инвеститори хедж фондове и фирми за търговия за собствена сметка финансови институции от публичния сектор други		X (ако брокерът/агрегиращият данните не е отчетен дилър) + в съответната подкатегория (обикновено „други“)
С нефинансови клиенти	X	
от които трансакции на дребно	X	X

X. Метод на изпълнение

Отчетните дилъри предоставят информация за метода на изпълнение (execution method), който се използва за установяване на оборота от валутни трансакции. Освен според метода на изпълнение (таблица С от отчетната форма) се прави разделение по инструменти и контрагенти (трите основни вида).

¹⁰ Фирми, агрегиращи трансакции на дребно, са финансови фирми, които оперират като посредници, като агрегират котировките на дилърите и опосредстват сделките на инвеститорите на дребно, като им предоставят възможност да търгуват чрез марджин сметки.

Таблица 8. Категории и дефиниции на методите на изпълнение

Категория	Дефиниция
По гласово устройство – директно	Сделката се договаря лично, по телефона, чрез факс или чрез обща система за съобщения (например Outlook, Hotmail, Gmail или Yahoo mail), независимо от последващия начин на комбиниране на сделките и без посредничеството на трета страна.
По гласово устройство – с посредник	Сделката се договаря гласово с посредничеството на трета страна (например гласов валутен брокер).
Електронно – директно:	Сделката се извършва чрез електронно средство и без посредничеството на трета страна. Тук се включват и трансакции, договорени чрез системи за съобщения, които са част от платформи за търговия.
<p><i>от които:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – едностранни банкови системи за търговия – други 	<p>Електронни системи за търговия, притежавани и управлявани от банка за собствени цели или за целите на други банки и небанкови клиенти на база първокласен брокеридж (white label).¹¹</p> <p><i>Примери: Autobahn, BARX, Velocity, FX Trader Plus.</i></p> <p>Други средства за директна електронна търговия.</p> <p><i>Примери: Bloomberg Chat, Thomson Reuters Conversational Dealing, direct API price streams.</i></p>
Електронно – с посредник:	Сделката се извършва чрез електронно средство и се опосредства чрез електронна платформа на трети лица (например чрез система за събиране и извършване на насрещни сделки).
<p><i>от които:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – анонимно – открито 	<p>Платформи за електронна търговия, които исторически са се възприели на междубанковия пазар и са на принципа на анонимност, както и всички останали централни регистри на лимитирани поръчки (Central Limit Order Books – CLOB), които не позволяват разделяне на ликвидност чрез използване на клиентски етикети.</p> <p><i>Примери: Reuters Matching, EBS Spot, EBS Hedge Ai, HotspotFX ECN, BGC mid, FXall MidBook.</i></p> <p>Дилингови системи, съвместно разработени и поддържани от няколко банки, които не работят на принципа на анонимност или които позволяват ценова дискриминация, например под формата на разделяне на ликвидност чрез използване на клиентски етикети.</p> <p><i>Примери: FXall OrderBook, EBS Direct, Currenex FXTrades, Hotspot Link, Bloomberg FXGO, Tradebook, 360T.</i></p>

Качествен контрол. Ако отчетните институции срещнат затруднения при класифицирането на някои трансакции според метода на изпълнение (таблица С от отчетната форма), стойностите могат да се отчетат в графата „некласифицирани“ („unallocated“). Тук попадат всички

¹¹ Едностранната банкова система за търговия се различава от дилинговата система на много банки по това, че първичният доставчик на ликвидност е само тази отделна банка. При дилинговата система на много банки (multi-dealer system) различните банки осигуряват ликвидност в системата.

транзакции (по инструменти и валутни двойки), които не могат да бъдат класифицирани в никоя от посочените по-горе категории и подкатегории.

XI. Допълнителна информация

Отчетните дилъри следват да предоставят допълнителна информация (таблица „Допълнителна информация“ (Info) от отчетната форма) по отношение на следното:

Таблица 9. Допълнителна информация

1. Активност на търговията	Въз основа на опита си от предходни години всеки отчетен дилър предоставя информация за това, дали оборотът на търговия (само валутни транзакции – таблици A1 до A4 от отчетната форма) през април 2019 г. е бил на, под или над нормалното равнище и дали оборотът през предходните шест месеца е бил стабилен, нарастващ или намаляващ.
2. Степен на интернализация за оборота на валутния спот пазар	<p>Интернализацията на транзакциите е процес, чрез който отчетните дилъри компенсират риска, произтичащ от сделките на едни клиенти, с риска, произтичащ от сделките на други клиенти. Интернализацията намалява необходимостта да се управляват дисбалансите в запасите от ликвидни средства чрез традиционния междубанков пазар (inter-dealer market). Тази информация обикновено е налична от подразделения за електронна търговия, опериращи за собствена сметка, а не като агент. Необходимо е да бъдат включени само обеми от подразделения за електронна търговия, опериращи за собствена сметка и носещи съответния на това риск.</p> <p>Отчетните дилъри предоставят коефициент на интернализация за оборота на спот пазара. Тази информация се предоставя от фронт офиса на отчетния дилър или представители на негово подразделение за електронна търговия. Коефициентът не трябва да се изчислява от бек офиса въз основа на други стойности за обеми, отчетени в основните формуляри.</p> <p>Коефициентът на интернализация се изчислява по следния начин¹²:</p> $\left(1 - \frac{\text{Оборот на клиенти на спот пазара, хеджиран на външни пазари}}{\text{Общ оборот на клиенти на спот пазара}}\right) \times 100,$ <p>където:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>оборот на клиенти на спот пазара, хеджиран на външни пазари</i> се определя като пасивна или агресивна търговия чрез анонимни централни регистри на лимитирани поръчки (CLOB) или друго експлицитно хеджиране на риск с вътрешни или външни контрагенти. Това включва: <ul style="list-style-type: none"> - EBS Market, Reuters Matching, Hotspot Order Book; - посреднически средства/тъмни пулове, като BGC Mid; - агресивна търговия на платформи, позволяващи разделяне на ликвидност чрез анонимни етикети, като Currenex или Fastmatch; - хеджиране на оборота на клиенти на спот пазара чрез валутни фючърси на CME; - търговия за собствена сметка на подразделения за електронна търговия, опериращо

¹² Дефиницията нарочно се абстрахира от други понятия, включени в активното управление на оборота на клиентите от подразделения за електронна търговия, опериращи за собствена сметка (например internalisation horizon, quote skewing).

	<p>като приемащо цената със:</p> <p>а) друга банка (например оборот на подразделение за електронна търговия на отчетната банка, която взема ликвидност от друга банка или маркет мейкър, за да минимизира риска от търговия за собствена сметка); или</p> <p>б) друго подразделение за търговия за собствена сметка в същата банка (например прехвърляне на поръчки на клиенти на подразделение за търговия чрез гласово устройство).</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>общ оборот на клиенти на спот пазара</i>¹³ се определя като пасивна търговия, осъществена чрез платформи, при което контрагентът се идентифицира предварително чрез име или етикет, позволяващ на дилъра да разпознае бъдещи котировки от същия контрагент. <p>Включват се:</p> <ul style="list-style-type: none"> - платформи на един или няколко дилъра на екран или чрез API; - открити платформи, като FXall OrdeeBook и 360T Tech; оборот на платформи, които позволяват разделяне на ликвидност чрез анонимни етикети, като Curgelex или Fastmatch; - оборот на спот пазара спрямо вътрешни клиенти, като например дейност по хеджиране на подразделение за търговия с опции, което търгува като приемащо цената на подразделение за електронна спот търговия, опериращо за собствена сметка.
<p>Сетълмент на валутни трансакции</p>	<p>Отчетните дилъри предоставят следните разбивки относно сетълмента на валутните трансакции, отчетени в таблица А3 от отчетната форма:</p> <p>(а) общ оборот. Брутен оборот според дефиницията в основното проучване, т.е. брутната стойност на всички нови сделки през април 2019 г. по номинална или условна стойност на контрактите. Тази стойност съответства на сумата от валутните контракти, отчетени в клетка AA123 на таблица А3 от отчетната форма, и не включва in/out суапове между членове на CLS системата¹⁴.</p> <p>(a1) оборот, чиито сетълмент е с едно плащане: брутният оборот по нови сделки, отчетени в (а), които се уреждат с едно плащане от единия контрагент към другия (например форуърди без доставка).</p> <p>(a2) оборот, чиито сетълмент е с поне две плащания: брутният оборот по нови сделки, отчетени в (а), които се уреждат с поне две плащания между контрагентите (например спот, форуърд и суап).</p> <p>(б) двустранен оборот с взаимно нетиране: брутната стойност на оборота, който се урежда с поне две плащания, отчетени в (a2), и е обект на взаимно нетиране, преди осъществяване на нетиране.</p> <p>(b1) нетна дължима стойност на двустранен оборот при взаимно нетиране: сетълмент стойността на взаимно нетиращи се контракти, отчетени в (б), след осъществяване на нетирането.</p> <p>(с) брутна стойност на платимите по сетълмент задължения: сетълмент стойността на всички контракти след нетиране. Тази сума съответства на оборота, който се урежда чрез поне две плащания, отчетен в (a2), намален с всички контракти с взаимно нетиране, отчетени в (в), увеличен с остатъчната сетълмент стойност на взаимно нетираните контракти, отчетени в (b1). Тази стойност трябва да е също така равна на сумата от плащанията срещу плащане, отчетена в (d) и отчетените в (е) суми, при които няма плащане срещу плащане.</p>

¹³ Състои се само от оборота на подразделение за електронна спот търговия, опериращо за собствена сметка, като се изключват трансакциите, опосредствани от гласово устройство.

¹⁴ Вж. „валутни суапове“ в таблица б.

	<p>(d) плащане срещу плащане (PvP): обща стойност на контрактите, изпълнени без сетълмент на риска. Това може да се постигне чрез доставка и приемане на валути между собствени сметки на отчетните дилъри или чрез система, предлагаща PvP управление на риска.</p> <p>(d1) чрез CLS: брутната стойност на контрактите, със сетълмент в CLS (https://www.cls-group.com/). Това не е нетна стойност, нито pay-in или pay-out стойност.</p> <p>(d2) чрез други PvP или еквивалентни на PvP методи за сетълмент: брутната стойност на контрактите, уредени чрез PvP системи, различни от CLS (например Hong Kong cross-currency RTGS, CCIL в Индия и др.), или чрез друг метод с еквивалентна PvP защита (например, когато отчетният дилър и неговият контрагент използват една и съща трета страна – клирингова банка, която извършва само едновременното прехвърляне на паричните средства).</p> <p>(d3) чрез сметки „same clearer“ или „op-us“ без излагане на сетълмент риск: брутната сума на контрактите, при които доставката и получаването са по сметки в отчетната институция (така че няма сетълмент риск) – тези трансакции се считат за трансакции „op-us“. Забележете, че както е описано по-горе, при сетълмент при една и съща трета страна – клирингова банка, отчитането ще е в (d2) като други PvP, ако третата страна гарантира едновременен сетълмент, или в (e) като non-PvP, ако не е така.</p> <p>(e) без плащане срещу плащане (non-PvP): брутната стойност на сделките, уредени чрез система, която не предлага плащане срещу плащане нито директно, нито чрез кореспондент.</p>
--	---

XII. Попълване и изпращане на отчетната форма

Попълването на отчетната форма за оборота се извършва съгласно указанията на БМР и адаптирания им превод в тези указания. В случай на противоречия между съдържанието на указанията на БМР и този превод, водещ е текстът на БМР.

Формата се попълва и изпраща в БНБ, без да се нарушава нейната структура. Част от информацията е посочена в самата форма с бележки под таблиците.

Формата следва да се изпрати по електронен път на e-mail: Karavastev.M@bnbank.org и Marinova.D@bnbank.org в срок не по-късно от 15 юни 2019 г.

При възникване на въпроси, свързани с попълването на формата, можете да се обръщате към Минчо Каравастев, главен експерт в отдел „Анализи“ по електронната поща: Karavastev.M@bnbank.org, или на тел. (02) 9145 752, или към Диана Маринова, старши експерт в същия отдел, по електронната поща: Marinova.D@bnbank.org, или на тел. (02) 9145 727.